

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

25. søndag i treenighetstiden

Prekentekest: Matt 14,22-34

Lesetekst I: Sal 107,23-32

Lesetekst II: 2 Kor 1,8-11

Herre over havet

Gud «skapte himmel og jord, *havet* og alt som er i dem, han er trofast til evig tid» (Sal 146,6) og likevel står *havet* ofte i Bibelen for det som er skummelt og farlig (f.eks. Sal 46,4; 65,7-8; Jes 5,30; Jona 1-2) og også for opprøret mot Gud: «Men de urettferdige er som det opprørte *havet*, for det kan ikke falle til ro, og bølgene rører opp mudder og gjørme. Det finnes ingen fred, sier min Gud, for de urettferdige» (Jes 57,20-21; se også f.eks.: Sal 89,10).

Dette er bakgrunnen for at det om den nye jorda i fullendelsen står «og *havet* fantes ikke mer» (Åp 21,1).

Israels erfaring – en prototype

Mønsteret: Adam – Israel – Alle folkegrupper/verden

Den bibelske historieforståelsen har en begynnelse (skapelsen) og en ende (en ny himmel og en ny jord). Vi kan si at historieforståelsen er lineær. Men Bibelens historieforståelse har også et repeterende aspekt, et mønster som repeterer seg. Derfor er det nok bedre å si at Bibelens historieforståelse er som en spiral: Historien går framover, men i repeterende sirkler som i en spiral. Mønsteret med det som skjedde med Adam, repeterer seg i hva som skjer med Israelfolket, i henhold til Hos 6,7: «De [Israel] som Adam. De brøt pakt. Der forrødte de meg» (egen oversettelse). Mønsteret i Israelfolkets historie smitter over på alle folkeslagene i verden, etter løftet til Abram: «I deg skal alle slekter på jorden velsignes» (1 Mos 12,3), og etter apostelen Paulus sine ord: «Er det blitt til forsoning for verden at de [Israel] ble forkastet, hva må det ikke da føre til at de blir godtatt? Jo, liv av død!» (Rom 11,15).

Mønsteret i Salmenes bok

Salmenes bok har som Salme nr 2 en tydelig messiansk salme: «Du er min sønn, jeg har født deg i dag» (Sal 2,7), en som skal få alle folkeslagene i arv. Første del av boka (Sal 3-41) begynner for alvor med en forkastet konge: «En salme av David da han flyktet for sin sønn Absalom» (Sal 3,1).

Bok 3 (Sal 73-89) slutter med et fortvilt rop: Herre, hvor er din miskunn som du viste oss før, den du sverget David i din trofasthet? ... For dine fiender spotter, Herre, de spotter din salvede, hvor han går» (Sal 89,50.52).

Løftet om at Gud «hersker over det hovmodige havet» og stiller bølgene (Sal 89,10), er langt fra oppfylt. Hvem er nå han mannen som «var over vannet i elven» (Dan 12,7)?

Mønsteret: krise – rop om hjelp – Guds inngripen - lovprisning

Bok 5 (Sal 107-150) kunngjør bl.a. at «Israel skal glede seg over sin skaper» og «Herren gleder seg over sitt folk» (Sal 149,2.4). Salme 107 handler om at veien mot målet for Israelfolket går gjennom ikke så få prøvelser.

Prøvelsen i dagens lesetekst fra Salmene handler om at når Guds folk drev handel på veldige vann, og så lærte de «den harde veien» at de var avhengige at Herren og måtte rope til ham i sin nød. Gud grep inn og deretter følger lovprisningen.

Havet adlød

Messias trer inn i rollen som representant for folket sitt (Israelfolket)

Forventningen om at Messias skal både høre til Israel og være «en bra og god person for Israel» et tydelig hos profetene (f.eks. Jes 49,5) – selv om Messias ikke «bare» skulle ta seg av Israelfolket (f.eks. Jes 49,6). Særlig i Matteusevangeliet er det tydelig at Jesus blir presentert som «den nye Moses» (f.eks. ved at Jesus gikk opp på fjellet ved Bergprekenen) og som repeterer mønsteret «ut av Egypt» fra Israelfolkets historie (Matt 2,13-15.19-20).

Mer enn «Davids ætt»

Selvfølgelig er det viktig at Jesus er av Davids ætt, dvs en ekte jøde (f.eks. Sal 89,21). Men Jesus viser seg å kunne «true havet», slik som bare HERREN kan (f.eks. Sal 89,10). Da Jesus sørger for at vind og bølger legger seg på Gennesaretsjøen, så er det både en maktdemonstrasjon over naturen, men også et frampek på hvordan all verdens opprør mot den ene sanne Gud vil bli håndtert. Disiplene i båten hadde nok innsikt i konteksten og mønsteret for Guds handlinger til at de trakk den eneste sakssvarende konklusjonen: «Men de som var i båten, tilba ham og sa: «Du er i sannhet Guds Sønn!»» (Matt 14,33)

Etterfølgelsen av Messias

Mønsteret fra Israel gjentatt også for folkeslagene: Krise – rop om hjelp – Guds inngripen – lovprisning

Jesus selv måtte – som den representant for Israel som han er – gå gjennom møsteret fra Israel sin gudserfaring: «Da Jesus levde som menneske, bar han fram bønner og nødrops, med høye skrik og tårer, til ham som kunne frelse ham fra døden, og han ble bønnhørt fordi han var gudfryktig. Enda han var Sønn, lærte han lydighet ved å lide. Da han hadde nådd fullendelsen, ble han opphav til evig frelse for alle dem som adlyder ham, han som av Gud ble kalt øversteprest av samme slag som Melkisedek.» (Heb 5,7-10)

Apostelen Paulus selv var det vi i dag gjerne kaller en messiansk jøde, men i menigheten i Korint – de som tok imot brevet dagens brevttekst er hentet fra – var det også en stor andel medlemmer fra «folkeslagene». Det å være innpodet (Rom 11,17), innebærer at mønsteret fra

Israelsfolket sin historie med Gud også blir relevant for alle de fra folkeslagene som har blitt forent med Israels Messias.

Derfor bruker apostelen Paulus akkurat det samme mønsteret av gudserfaring i brevtteksten: De var så ille at de var sikre på at de skulle dø (pga forfølgelse) og skjønnte at det er bare én ting de kan gjøre: Rope til Gud om hjelp. Så grep Gud inn og reddet dem. Deretter ble det lovsang.

Ikke delegert makt, men Messias virker i disiplene

Relasjonen mellom Israels Messias – Jesus – handler bl.a. om at Jesus er like mektig nå som rett etter himmelfarten hans. Det skulle bare mangle, gitt hans opphav! Relasjonen mellom Jesus og de fra Israel og fra folkeslagene som tror på Ham, handler likevel ikke om at de som tror på ham har fått «delegert makt til eget formål». Jesus ga Peter beskjed om å gå på vannet, men med en gang fokuset til Peter havnet hos «bølgene» så sank han. Midt i de lidelsene apostelen Paulus var med på i Asia, så konstaterer han han har satt sitt håp til en som reiser folk opp fra de døde. Mønsteret fra Israels historie fortsetter. Gud gir ikke sin ære til noen andre.

Bønnesamarbeid med Gud

Paulus har en praktisk lærdom å formidle da han forteller om «den store krisen i Asia», og det er at han ber menigheten i Korint om «å hjelpe til», dvs å be til Gud, å vise avhengighet av Gud. Denne type bønn kan best beskrives med ropet Peter da han var i ferd med å synke i *havet*: «Herre, berg meg!». Det var det ropet som så modnet fram i tilbedelse.

Dette bønnemønsteret holdt fram midt i forfølgelsen: «Og nå, Herre, hold øye med truslene deres og la dine tjenere tale ditt ord med frimodighet. Rekk ut din hånd, så det skjer helbredelser og tegn og under ved navnet til Jesus, din hellige tjener» (Apg 4,29-30).

Andreas Johansson

Misjonssekretær i DELK

andreas.johansson@delk.no